

DÜŞÜNCE İKLİMİ

Kenan Gürsoy

Türkiye'nin yeni Vatikan Büyükelçisi sayın Kenan Gürsoy ile İslam'ın bugün kendini kültürel ve felsefi olarak nasıl, neyle ifade ettiğini konuştuk...

Sayfa 4

"GAZİANTEP DEYİNCE"

Eda Bozköylü

Bir yemek kitabı olmaktan çok öte, bir sözlü tarih çalışması. Nilhan Aras, kitabı hazırlarken buradaki yemek kültürünü oluşturan tarihi ve sosyal öğelere, coğrafyanın etkisine derinlemesine yer vermiş.

Sayfa 2

Nilhan Aras

EKONOMİ

Selda Atik

Yrd. Doç. Dr. Selda Atik yazısında krizden ne zaman çıkılacağı değil krize neden olan etkilerin yok edildiği ya da hafifletildiği yeni bir küresel finans sistemi yaratmak ...

Sayfa 3

Aujourd'hui la Turquie Türkçe

Supplément gratuit au numéro 54, Octobre 2009 d'Aujourd'hui la Turquie N° ISSN : 1305-6476

NDS'de Fransızca demek, Yaşamak, Paylaşmak, Öğrenmek demek...

NDS'de Fransızca; öğrencilerin Fransızca'yı yaşamaları, paylaşmaları ve öğrenmeleri için tasarlanmış ve hazırlanmış eksiksiz bir programdır. Kolay, hatta belki çekici görülebilen ve gülümsemeye yol açan bir formülün de ötesinde, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayan kesin ve mantıklı bir program yapmak amacıyla eğitimci ekibimizin tümü tarafından yürütülen titiz bir yaklaşım söz konusudur. Okulumuzun eğitim misyonunda bulunan programımız, hoşgörülü olmayı ve sorumluluk almayı, kişisel gelişim ve öğrenme zevkini kolaylaştırmayı hedefliyor.

Kullandığımız yöntem ile Yabancı Dil Fransızca ve Öğretim Dili Fransızca arasında denge kurmaya çalışıyoruz ve dogmatizmden uzak, iki dilli bir öğretim modelinden kaynaklanan esnek bir sistem tasarlamış durumdayız. Böylece, Fransızca dersleriyle beraber yürütülen sanatsal ve teknolojik atölyeler bu derslerle ilişkilendirilerek yürütülen projelerde yerini bulmuş oluyor.

Ulaşmak istediğimiz nokta; öğrencilerimizin yazılı ve sözlü olarak iletişim kurma yeteneklerini geliştirmek, yüksek düzeydeki (lise, üniversite) Fransızca derslerine alışmalarını sağlamak ve Fransızca dilini ve Fransız kültürünü benimsemeleridir.

Devami Sayfa 3'de

Politika Bölümü
Hüseyin Latif

Gerçek problem

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri ve hatta Osmanlı İmparatorluğu'nun son zamanlarında en çok tartışılan konu "temsil gücü, temsil yetkisi, rejimin şekli, rejimin niteliği" sözcükleri olmuştur.¹ İmparatorluk dönemindeki ekonomik sıkıntılarının yanı sıra özellikle 1789 Fransız Devrimi'nin etkisiyle yayılan özgürlükçü düşünceler ve ulusçuluk akımını ve Cumhuriyet sonrasında ise Mustafa Kemal'in önderliğinde kurulan ilk meclisin yapısını ve oradaki tartışmaları anımsayalım.

O mecliste halktan çok onun içindeki katmanların elit temsilcileri vardı.² Dinsel, askeri, bürokratik kesimin dışında diğer güç çevrelerinden milletvekilleri sıraları doldurmuştu.³ Cumhuriyet kuruldu, demokratikleşme tartışmaları kısa bir aradan sonra yeniden başladı. Abdülhamit (1842 – 1918)⁴ dönemindeki gibi, VI. Mehmet Vahidettin (1861 – 1926)⁵ dönemindeki gibi. Hep bu tartışmaların bir yerinde Avrupa ve Avrupalılar vardı.

- Mustafa Kemal Atatürk dönemi;
- Tek parti dönemi;
- Çok partili dönem adına Demokrat Parti dönemi;
- 1960 sonrası dönem : gerçek çok partili demokratik dönem;
- Geciken 68 : 12 Mart 1971 dönemi;
- 12 Eylül 1980 askeri darbe dönemi.

Bu son dönemde bir sivilin askeri otoriteyi de kullanarak iktidarı ele geçişini seyrettik.

Döner bir sahneden dev bir piyesi sey-

reder gibiyiz. Ya da Vatan Caddesi'nde askeri birliklerin geçişini... İsterseniz 14 Temmuz'daki Champs Elysée'yi gözünüzün önüne getiriniz. Yetmedi Moskova'da Kızıl Meydan'ı, Washington'da Beyaz Saray'ın önünü, Pekin'de Tian'anmen Meydanı'nı.

Sonuç, Fransızların deyişiyle "la parade militaire". İsterseniz adını değiştirelim: "la parade démocratique..."⁷ Sonuç hep aynı. Yöntem aynı, yer ve zaman farklı.

1. Meşrutiyetin ilânından beri 133 yıl geçti; bu da 48 578 gün eder. Yani bu topraklarda güneş 48 578 defa doğdu ve battı.

Müslüman ülkeler arasında demokrasi, ekonomi ve dolayısıyla da kültür alanında en gelişmiş olan Türkiye'nin bugünkü sınırları içerisinde artık kalıcı, demokratik bir devleti yerleştirmemiz gerekiyor. Avrupai anlamda hem de hiç vakit geçirmeden.

İki kademeli bir meclis, aynen 1961 Anayasası'nda⁸ olduğu gibi Fransa'da İngiltere'de, ABD'de, Rusya'da olduğu gibi.

Tabii her kesimin doğrudan katkısıyla işçi, memur, basın, yurtdışında yaşayan, varolan tüm partilerin, sendikaların, sivil toplum kuruluşlarının eşit temsil edildiği bir kurucu meclisin oluşturulması ve yeni bir anayasa hazırlanması gibi.

Tüm bunları neden mi yazdım? Birçok kez buna benzer yazılar yazmıştım.

26 Ağustos tarihli *Haber Türk* gazetesinde Fatih Altaylı: "MGK'yı değiştirelim" başlığıyla bir yazı kaleme almış.⁹

Devami Sayfa 3'de

Notre Dame de Sion Fransız Lisesi Edebiyat Ödülü

2010 yılı NDS Edebiyat Ödülü 1 Nisan 2007 ile 31 Mart 2009 tarihleri arasında yayınlanmış; hâlen hayatta olan Fransız, Türk veya yabancı bir yazarın Fransızca yazılmış ve Türkçeye çevrilmiş düz yazı niteliği taşıyan eserine verilecektir.

Yazar ve çevirmen arasında 12 000 TL yazar ve 4 000 TL çevirmen olarak pay edilecek toplam 16 000 TL'lik ödül 2010 yılı bahar aylarında sahiplerini bulacaktır. Özel Notre Dame de Sion Fransız Lisesi www.nds.k12.tr (0212) 240 61 74

* Haydar Çakmak

Karadeniz : ABD-Rus mücadelesinin yeni alanı

Karadeniz, hikayesi az olan denizlerden biridir. Gerek geçmişte gerekse günümüzde ciddi sorunların yaşanmadığı bir bölgedir. Gürcistan'ın Ağustos 2008'de ülkesinin bir parçası olan Güney Osetya'ya askeri müdahalesi, peşinden Rusya Federasyonu Silahlı Kuvvetleri'nin Osetya'ya girmesi ile uluslararası bir sorun haline dönüşmüş-

tür. ABD ve Avrupa Birliği Rus müdahalesini derhal kınamış; ama Gürcü müdahalesine herhangi bir tepki vermemiştir. ABD ve AB önce Gürcistan'ı peşinden de Rusları kınasaydı daha tutarlı olurlardı. Ruslar'ın müdahalesi insani yönünden ziyade politik ve stratejiktir. Ruslar Çarlık ve Sovyet dönemlerindeki baskıcı ve köşeye sıkıştırıcı yöntemlerinden vazgeçmemişlerdir.

Devami Sayfa 4'de

* Ayşe Buyan

Zamana karşı

Uzun yolar, yemyeşil ağaçlar arasından uzanırken bitmeyecekmiş gibi gelir. Arabanın içinde minderle desteklenmiş arka pencereden dışarıya bakmak ve hayal kurmak, saf ve temiz olmak, çıkarsız ve dertsiz. Küçük, balköpüğü 73 model Volkswagen çocukluğumun geçtiği otomobil.

Devami Sayfa 4'de

Önemli olan, bir Müslüman olarak tarihi anlayabilmek

Galatasaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı, felsefe profesörü Sayın Kenan Gürsoy ile ofisinde ailesi, yaşamı ve felsefi fikirleri üzerine sıcak bir söyleşi gerçekleştirdik. Vatikan Büyükelçiliği'ne atanması beklenen Gürsoy'dan tasavvufu bir kez de Fransızca olarak dinlemek gerçekten çok güzeldi.

Dedenizden kalan yüz yıllık bir konakta ailenizin bütün fertleriyle birlikte yaşadığımızı biliyoruz. Bize aile hayatınızdan biraz bahsedebilir misiniz acaba?

Aslında bugün bu şekilde aynı evde birlikte yaşayan aileleri bulmak çok zor. Biz bu evde 140 yıldır yaşıyoruz. Tabi ki bu 140 yıl boyunca sürekli olarak bu evi kullanmadık. Mesela ben Ankara Üniversitesi'nde çalışırken konağımız aslına uygun olarak ciddi bir tadilat geçirdi, konağın iç yapısında birtakım değişikliklere gidildi. Artık içerisinde mahremiyeti koruması açısından birçok daire bulunuyor. Bu tadilattan sonra ben de eşim, çocuklarım, annem, erkek kardeşim ve kuzenimle birlikte bu yeni konağa yerleştim. Sadece büyükbabamın yaşadığı kısımda herhangi bir değişiklik yapılmadı ve burası bir müze haline getirildi. Konağın bahçesinde 21. yüzyıl tarzında yapılmış başka bir ahşap bina daha vardır. Burada da ailemizin diğer üyeleri yaşar. Ama tabi ki tamamen ayrı yaşamıyoruz burada: her akşam kesin olarak saat 20.00'de tüm aile akşam yemeği için yemek masasının etrafında toplanır. Yerlerimiz bellidir ve bunun düzenlenmesini annem yapar. Bunların hepsi bizim için çok önemlidir.

Benim büyük dedelerimin soyu Romanya'ya dayanır. Büyükdedelerim Osmanlı Devleti'nin toprak kaybetmeye başladığı zamanlarda savaşlar yüzünden yaşadıkları bölgeleri terketmek zorunda kalmışlar ve İstanbul'a gelerek buraya yerleşmişler. Bu, aslında birçok Bulgar ve Balkan ailesi için de benzer bir durum. 1870-73 yılları arasında bu aileler daha çok İstanbul'un Fatih ilçesine yerleşmişler. Ailem, Osmanlı Devleti'nin kuruluş devri, 19. yyın ikinci yarısı, Birinci Dünya ve Balkan Savaşları gibi Türkiye tarihi açısından çok önemli olan devirlerde yaşamış bir ailedir. Benim ailemi ilginç yapan sahip olduğu ikiliktir. Anne tarafım dindar ve tasavvuf ehli bir kökten gelirken, baba tarafım cumhuriyetçi bir aileye mensuptur. Büyükbabam Atatürk'e oldukça bağlı bir insandı ve inkılabı desteklemişti. Yani aynı anda hem cumhuriyetçi hem de mistik bir aileden geliyorum. Bu, bugün geleneksel bir şekilde yaşamamıza olanak veriyor. Tabi ki bu, körkörüne ve sürekli olarak aynı şeyleri tekrarlamayı emreden bir gelenek değil. Tersine pratik bir bilgelik olarak ifade edebileceğimiz toplumla birlikte değişen/gelişen ve kendisine müzik ve şiir bilgisini katan bir olgu söz konusu.

Aslında bahsetmiş olduğunuz bu pratik bilgelik, müzik ve şiir bilgisi kamil insan olarak adlandırdığınız mükemmel veya evrensel insan da diyebileceğimiz kişinin bazı karakteristik taraflarını oluşturuyor mu?

Kesinlikle. 'Kamil İnsan'ı bir insanı insan yapan tüm erdemleri hayata geçirmiş kişi

olarak tanımlayabiliriz. Sufi gelenek bundan dini çerçevede kişisel bir deneyim olarak bahseder. Buna göre 'kamil insan'ın en önemli amacı metafizik boyutta varolmaktır. Burada bir hadisten bahsetmek istiyorum. Aslında bu Allah'ın, Hz. Muhammed aracılığıyla söylemiş olduğu bir sözüdür: "Ben gizli bir hazine idim; bilinmek istedim." Bilmek gerekir ki, insan yaratılmışların arasında en önemlisidir; çünkü insan kendini tanıyabilme avantajına sahiptir.

Aslında insan, doğasının mükemmelleşmesini gerçekleştirir; kendi varlığında mükemmelliğe doğru yürür. Mükemmelleşmesini bitirdiğinde kamil insana dönüşmüş olur. İşte bu Allah'ın isteğinin gerçekleşmesidir: "...bilinmek istedim." Kamil insan olmanın yolu insanın ahlaki erdemlerinin mükemmelleşmesinden geçer ve bu da tam anlamıyla sufi geleneği işaret eder.

Yine kamil insan kavramından yola çıkarak müziği, şiiri, dini, bilimlerini nasıl birleştirebiliriz?

İzin verirseniz soruyu burada tersinden sormak istiyorum: bunların hepsini birbirinden nasıl ayırabiliriz? İnsanı gerçekleştirmek için ve kainatı anlayabilmek için kişi etrafındakileri gözlemleyebilmeli ve idrak edebilmelidir. Sufi geleneğinde iki tane büyüklük kavramı vardır: makrokozmos yani evrenin tamamı, büyükevren; ve insanın kişi olarak içinde bulunan küçükevren diğer bir deyişle mikrokozmos. İnsan büyükevrenin içinde yaratıldığının bilincinde olmalıdır ve kainatı da tanımak zorundadır. Zira kendisi kainatın bir derlemesi, bir özeti niteliğindedir. Büyükevrende esas olanın ne olduğunu anlamak için felsefe ve bilimler insanın hizmetindedir. Sufizm, büyükevrenin insanın içinde yansıma bulmasını ister. İki varlık arasında bir sağlam paralellik, bir değiş tokuş, bir getir-götür durumu olmalıdır. İşte bu yüzden bilime, felsefeye ihtiyacımız vardır; ama aynı zamanda doğada varolan düzeni anlayabilmek için müziğe ve şiire de. Belli bir sanat dalıyla uğraşan, bir yaşam sanatı gibi sufizmi benimsemiş, tüm bunları birleştirmiş kişi gerçeğin anlamını yakalamış olacaktır. Zaten müzik İslam Medeniyeti Tarihi'nde oldukça büyük bir yer tutar. 'Sema' olarak adlandırdığımız Allah'a yaklaşmaya olanak sağlayarak bir bilinç durumu oluşturan müzik, kendi etrafında dönen dervişlerle bilinir; ama sadece bundan ibaret değildir. Bu icat edilmiş bir şey değildir, İslam Tarihi boyunca iyi anlaşılmalı bir şeydir. Ve Batı medeniyetleriyle karşılaştığımızda, müzik hiçbir zaman felsefeye, bilime aykırı bir şey olarak görülmemiştir. Ki bu iki disiplin uzun yıllar boyunca bir çok alanda Müslümanların Avrupalı elitlere üstün geldiği alanlardır. İlk müslüman besteciler aynı zamanda filozof da değiller miydi? Burada mesela müzik üzerine yazılmış önemli eserlerden olan Kitab'ül-Musika'yı yazan Farabi'yi hatırlayabiliriz. Bu büyük iranlı filozof aynı zamanda 19. yüzyılda Platon'un Devlet'i için eleştiriler kaleme almıştır. Yani felsefe ve müzik iyi bir ikilidir ve bu ikisinin önemi islam'da kesilmez. Semazenler bize bunun en büyük kanıtını sunmuşlar. Onlar ki Allah'a yaklaşmak ve O'nun ilahi lutfunu insanlara ulaştırmak gibi ulvi bir amaçla sema yapıyorlar. Bana, İslam sadece semazenlerden ibaret değildir, diyebilirsiniz. Aslında bu dinin en büyük karakteristik özelliği, kesretidir. İslam'ı tek bir

mezhep aracılığıyla anlayamayız; bu Şii'lik mezhebi de olabilir, Vahhabilik mezhebi de. Ve İslam'ın gücünü oluşturan tam da, bazen farklı kültürlerde ve değişik müslüman filozoflarda bulduğumuz bu kesrettir.

Tüm bunların ötesinde, İslam'ın modern toplumdaki anlamının ne olduğu sorusu her zaman gündemde kalmaya devam ediyor. Size göre, İslam bugün kendini kültürel ve felsefi olarak nasıl, neyle ifade ediyor?

Bence, bir İslam reformundan veya İslam'ın modernizasyonundan bahsetmek çok da önemli değil. Önemli olan, bir Müslüman olarak tarihi anlayabilmek. Güncel bir örneği ele alalım: Mesela bioetik. Bir Müslüman'ın bakış açısına göre bunun anlamı ne? Diğer dinlerin elbette genetik konusunda ve bioetiğin uygulanışı hakkında fikirleri var. Geçmişte büyük bilimsel gelişmeler ve dünya ölçeğinde yaşam koşullarında ciddi iyileşmeler oldu mu? İslam'ın bu konuda ne düşündüğünü sorgulamak zorundayız. Sorgulamalıyız ki, Müslümanlar da felsefi ve teolojik müzakeralarda yerini alabilsin.

Modern İslami toplumda kadının yeri ne-residir peki?

Cevabı birçok kez verilmiş bir soru sordunuz. Bu da, Batı'nın Türk toplumunu iyi tanımadığının bir göstergesi. Az sayıda Avrupalı, Osmanlı Devleti'nin kısmen de olsa Fransız kültürü ve medeniyetiyle gerçekleştirdiği kültür alışverişi sayesinde modernleştiğini bilir. Galatasaray Lisesi bunun en belirgin örneği. Dolayısıyla genel olarak Batı'nın, özellikle de Fransızlar'ın Türk Tarihi ile ve Türkiye'nin Avrupa ile olan ilişkileriyle biraz daha fazla ilgilenmesi gerçekleri daha iyi anlayabilmek için yeterli olacaktır.

Şurası kesin ki Türk-Müslüman toplumunda kadının yeri önemli bir sorun; çünkü kadın toplumda erkeğin sahip olduğu kadar bir yere sahip olmazsa, sosyal bir iyileşme için çok da fazla bir umuttan bahsedilemez. Aslında İslam, kadına en çok değer veren dinlerden bir tanesi. Bunu farkedebilmek için, Hz. Muhammed'e yakın olan kadınların büyük işlevler üstlendiğine bakmamız yeterli olacaktır. Bu kadınlar toplumda önemli yerlere sahiplerdi ve çoğu kez belileyici kararlar almışlardır toplumla ilgili. Burada ilk büyük Müslüman bilim adamlarının Hz Muhammed'in eşlerinden biri olan Hz. Ayşe'nin, kocasıyla ilgili olan sözlerinden esinlendiğini hatırlamakta yarar var. Kadınlara göre toplumumuzda karşılaştığımız sorunlar dini olmaktan ziyade daha çok sosyal ve tarihi problemler. Hatırlamak gerekir ki 19. yüzyıldan beri Osmanlı Devleti kadınları korumak için önlemler almıştır, özellikle de Kuruluş Dönemi'nde. O dönemde birçok kadın dergileri de yayınlanmıştı. Son olarak, Mustafa Kemal'in Türk kadınlarının statüsünü iyileştirmek adına yaptıklarını kesinlikle unutmamak gerekir. 1934'ten beri oy kullanma hakkına sahipler; bu Fransız kadınlardan en az on yıl önce demek.

Vatikan 'a atanmanız sizce Hristiyan dünyası için bir şans mı?

Evet, bu bir şans; ama sadece Hristiyanlar için değil. Eğer büyükelçi olursam bu görev sayesinde Müslümanlar'ın pratikte yaşadığı İslam'ın asıl halini onlara gösterebileceğim. Ayrıca şunu da bilmek gerekir ki 1950'den önce Türkiye'nin Vatikan'da büyükelçisi yoktu. Bu oldukça yakın bir tarih.

* Aydan Güler

Zamana Karşı

(1. sayfadın devam)

Arka koltuğun arasını minderlerle doldurup kardeşimle karşılıklı yatarak yaz tatiline gidebildiğimiz küçük cüsseli dev arabamız. Çocuk olmak her şeyden mutlu olmaktır ve tüm nimetlerden en çok yararlanabilen olmak; diğer iyi tarafı da anne ve babanın seni tüm kötülüklerden koruyacağını bilmek.

Çocukken en çok anne ve babamın ölmemesi için dua eder ve sevdiğim oyuncağa kavuşabilmeyi hayal ederek uykuya dalardım. Perdelerin kıpırtısından korkar bütün yorgana yüzüme çekerdim.

Büyüme beklemek çok uzun yıllarımı aldı diyebilirim, arabanın ön koltuğuna oturup camın yanından değil de önünden tüm gerçek yolu yaşama hevesim benim masumca büyüme isteğimi tetikliyordu. Bir de arabanın ön koltuğunda oturanı mest eden kelebek camının rüzgarına kavuşmak...

Hem gittiğim yeri ön camdan görebilecek, hem de yolların kokusunun kelebek camından girip yüzüme çarpmasını hissedecektim.

Hayatta en güzel duygu uzun uzun mutluluk hayalleri kurmaktır. İstedikim kadar mutlu olayı ardı ardına koyup kurgulama sanatı benim en iyi yaptığım şeydi; bu, benim yapacağım şeyleri sıralamama ve mutlu olmama sebep oluyordu.

Bütün gün sosyalleşme çabası içinde olan insanlar kendilerini çok severler; çünkü insan olmak bu tipler için paylaşmak demektir. Sürekli; bir insan olduğuma ve kendimi ifade edebildiğime şükrediyorum.

Eğer dağ olsaydım çatlardım, sular çatlaklardan akar, dereye iner ben derenin derdinden dağ olduğumu unurdum ve kurumasin diye parmak uçlarımda durur, daha yükselir, yağmuru dereye indirir, başımı ise yaz kış sis bürümüş yükseğin gövdesinde çaresiz hissederdim.

Karınca olsam sürekli yangından mal kaçırır gibi çer çöp toplar, arkadaşlarımla konuşma fırsatı bulamaz, herhangi bir varlığın altında ezilmemek için bulduğum gölgenin esiri olurum.

Çiçeksem kaktüs gibi muhtaç olmamayı yeğler, susuzluğa dayanıp çöle gölge verirdim.

Oysa insan olmak ne güzelmiş; şaşkın ve bilinmez anların içinde yoğrulup şekillendiğin ve şekil verdiğin bir ruha sahipsin.

Babamın küçük arabasında çocukken çok şey öğrenmişim. Hayal etmeyi, isteyip beklemeyi, nefes aldığın havayı paylaşmayı, renklerin hayata etkilerini, küçük şeylerle büyük hayallere adım atıldığını, aile birlik-teliklerinin verdiği güveni, insan sevgisini, özlemle anılan bir çocukluğu ve insan olmanın zamana karşı duruşunu...

Bir araba yolculuğu deyip geçtiğin anlar tüm hayatı şekillendirip, renklendiren zamanlardandır.

Ve balköpüğü renginde olmasa da, gördüğüm her renk araba arkasında oturan çocuklar bana hayallerin sonsuzluğunu anımsatır.

* Ayşe Biyan

abayuan@gmail.com